

combinajie care nu insultă inteligența spectatorului. Matei Alexandru și Constantin Dinulescu parodiază discret bunul-simț popular, convențional izvor al onestității, real rezervor al vicleniei. George Motoi și Lamia Beligan fac sensibilă diferența dintre parvenitismul masculin, mitocănesc, îngălat, grobian și adaptabilitatea feminină, zâmbitoare, parfumată, eficientă. Sunt însoțiji scenic de propriile lor caricaturi, interpretate zgomotos, dar fără strălucire de restul actorilor din distribuție. În pofida ambițiilor minore, publicul se

bucură în timpul spectacolului și, probabil, nu regretă că a ieșit din casă. Este răsplata profesionalismului, materia primă a sărbătorilor teatrale destinate spectatorilor. Ei, mai ales ei, nu trebuie transformați într-o generație de sacrificiu.

Magdalena Boiangiu

GENERAȚIA DE SACRIFICIU de I. Vajjean. • **TEATRUL NAȚIONAL "I.L. CARAGIALE"** din BUCUREȘTI • Data reprezentației: 27 mai 1999 • Regia și versiunea scenică: Dinu Cernescu • Decorul: Mihai Mădescu • Costumele: Luana Drăgoescu • Muzica și ilustrația muzicală: Cristian Tamovețchi • Mișcarea scenică: Malou Iosif • Distribuția: George Motoi (Iorgu Bănescu), Lamia Beligan/Giliola Brăileanu-Motoi (Coralia), Eusebiu Ștefănescu (Dumitru State), Rodica Mureșan/Mihaela Mitrache (Felicja), Mihai Niculescu/Bogdan Mușatescu (Paul Kovac), Vlad Ivanov (Doctor Humuz), Iuliana Moise/Alice Caracostea (Licuța), Gavril Pătru (George Vâlcu), Constantin Dinulescu (Nae), Cecilia Bărbora (Anica), Matei Alexandru/Ion Henter (Mache).

Lumea ca spectacol

Elisabeta I

Premiera de la Naționalul ieșean, cu **Elisabeta I** de Paul Foster, se cuvine salutată de două ori: ca gest repertorial și ca performanță artistică.

Irina Popescu-Boieru, regizoare impresionabilă, capabilă (după cum a arătat de-atâtea ori) să invite publicul la montări subtil elaborate sau la simple nacafale scenice, s-a aflat, de data aceasta, într-o zodie fastă a prestației sale profesionale. "Lumea ca spectacol", idee preluată din filosofia teatrului shakespearian, își găsește, în montarea de la Iași, o ilustrare deplină. Unde se oprește existența reală și unde începe masca? Până unde este îngăduit accesul la gândirea și la trăirile nude ale celui de lângă noi? Câtă circumstanță și cât adevăr, câtă premeditare și câtă improvizație intră în ecuația existenței cotidiene a individului? "Uneori, cât pe ce să cred că-n mai mare măsură sunteți acțrjită decât regină", spune un personaj. În textul lui Foster și, amplificată, într-o evoluție actoricească absolut remarcabilă, teribila, intransigentă, lucida Elisabeta I închide în urma ei cartea impersonală a istoriei și pășește, cu un fel de sacrificiu asumat, *dincoace*, în concretețea care umanizează sau dezumanizează, care te împresoară cu speranțe, cu spaime, cu neliniști, cu ezitări, cu egoisme, cu izbânzi, pășește în viața care te învață că singurătatea, fie ea și aurită, înseamnă cea mai cumplită pedeapsă.

Într-o asemenea demonstrație, echipa

ieșeană a avut de partea ei avantajul că piesa lui Paul Foster nu ține seama nici de logica relativelor adevăruri istorice, nici de regulile aristotelice ale construcției dramatice; spectacolul, viu și cum nu se poate mai incitant, este clădit pe un text apostat. Așa se face că singura și consecventa lui constantă

este plonjonul nebunesc în complexitatea sufletului omenesc. În spectacol se procedează la trecerea lejeră a aceluiași interpret dintr-un rol în altul, cu egală participare (exceptând rolul Elisabeta, personaj-cumul); povestea rămâne la fel de captivantă. Fauna

aceasta, aflată într-o continuă alertă, comentează sarcastic sau pueril, râde, cântă, suferă, amenință, dansează, e-patează, se autocontemplă parcă într-o aglomerare de oglinzi despre care nu știi dacă reflectă imagini fidele sau deformatate; o neliniștitoare relativitate îi însoțește pe eroii acestor parodice întâmplări, răsfrângându-se și asupra participării emoționale a privitorului. Aceasta ar fi "cheia" în care Irina Popescu-Boieru a citit și a adus în spațiul de joc piesa scrisă de Paul Foster.

Acest spațiu, imaginat de scenografa Rodica Arghir (în condițiile inexplicabilei opțiuni a regizoarei de a-și construi spectacolul la Sala Studio, nu – așa cum ar fi fost absolut normal – pe scena mare a teatrului), vedește efortul

de a crea ambianța reprezentațiilor esențializate ale teatrului elisabetan. Suprafața sălii (îngrată sub raportul capacității de a găzdui, alături de spectatori, dinamica susținută a unei montări cu destule personaje) este împărțită în două registre denivelate; costumele sunt laborios gândite; recuzi-

ELISABETA I de Paul Foster. Traducerea: Radu Nichita Rappaport • **TEATRUL NAȚIONAL "V. ALECSANDRI"** din IAȘI • Data premierei: 18 aprilie 1999 • Regia Irina Popescu-Boieru • Scenografia: Rodica Arghir • Aranjament muzical: Grupul Nomen est omen • Mișcarea scenică: Dana Coșeru • În distribuție: Mihaela Arsenescu-Werner, Georgeta Burdujan, Monica Bordeianu, Catinca Tudose, Petronela Grigorescu, Antonela Cornici, Adi Carauleanu, Emil Coșeru, Adrian Păduraru, Constantin Pușcașu, Constantin Avădanei, Daniel Busuic, Cătălin Tudor Manea, Radu Ghilaș, Petre Ionescu, Haruna Condurache, Oana Sandu, Brândușa Aciobăniței, Livia Iorga.

ta anexă – minimă. Foarte atent a fost pregătită mișcarea scenică, parte importantă a reprezentației, meritul revenindu-i Danei Coșeru. O altă componentă a reușitei înregistrate de acest spectacol s-a dovedit a fi muzica, inteligent selectată de grupul Nomen est omen, chiar dacă, uneori, prezența ei lasă impresia de exces cantitativ.

Distribuția, numeroasă, a răspuns cu vădită participare formulei avansate, în decodarea scenică a textului, de regie. Am putut contempla la lucru "o echipă" în înțelesul întreg al cuvântului; o echipă care și-a susținut cu generozitate soliștii, astfel de ipostaze revenind, printr-un fel de rotație logică, celor mai mulți dintre interpreți. Protagonista montării rămâne, dincolo de orice îndoială,

Mihaela Arsenescu-Werner, în Actrija care joacă rolul "Elisabeta I"; regizoarea o "redescoperă", după ce făcuse același lucru în **Efectul razelor gamma asupra anemonelor**, unde o distribuise în rolul Betty. Jocul acestei remarcabile actrițe este o continuă lecție de dozare a nuanțelor, de acordare savant-discretă a *stării* cu gestul, cu intonația, cu atitudinea. Personajul se clădește, ascendent, din splendori și din mizerii umane, sfidând apariția hieratică a Reginei (pandant opozit, precis surprins de Catinca Tudose). Portrete scenice minuțios alcătuite realizează Emil Coșeru în Burghley și Lazarus Tucker (excelând în confruntările pitorești pe care bancherul le are cu Caterina de Medicis – rol viguros construit de Georgeta Burdujan și cu Filip al II-lea – Adrian Păduraru), Adi Caraleanu – Conte de Leicester, Monica Bordeianu – Maria Stuart, Constantin Pușcașu – Francis Bacon, Antonela Cornici – Omul-Reclamă, Petronela Grigorescu – Vrăjitoarea

Pata Sola. Există în spectacol și scene asupra cărora ar fi trebuit să se vegheze mai atent (cum ar fi inexpressiva secvență a convorbirii dintre Caterina și Nostradamus), după cum intensitatea emisiei vocale s-ar cuveni acordată cu dimensiunile Sălii Studio. Rezolvarea cea mai potrivită (și logică, nu numai pentru acest neajuns), ar fi translarea spectacolului – care n-ar presupune decât infime intervenții – acolo unde îi este, de fapt, locul, adică pe scena mare.

Const. Paui

Mihaela Arsenescu-Werner

Strigoii

“Legea și ordinea”

Contrariindu-și contemporanii, Ibsen lansează în dramaturgia mondială o teză apostată: idealurile (și rigida lor transformare în realități) pot deveni obstacole nu doar incomode, ci de-a dreptul dezastroase pentru desfășurarea firească a existenței umane.

Strigoii insinuează o variantă agresivă a temei în discuție, “idealul” acționează aici din afară. El constă în respectarea draconică a “legii și ordinii”, supunere care, înlăturând glasul inimii și pe cel al rațiunii normale, dictează și impune gesturi definitive, sfârșind în dezastre sufletești. Prezentul stă, în acest caz, sub semnul unei damnațiuni care indică alinierea la norme morale calpe. “Idealul” este, aici, unul combinat și complicat, un “strigoii pluricefal”, așezat pe obligații, conveniențe, calcule, preconcepții și alte asemenea

repere general acceptate și înmă-nunchiate în sloganul “legii și ordinii”. Regizorul Ovidiu Lazăr a zăbovit îndelung asupra căilor de relansare, într-un spectacol declarat “contemporan”, a destinului uman care populează **Strigoii**. După trei ani (mărturisiri) de meditație, a stabilit formula de bază a decodării piesei: “Strigoii sunt ei înșiși (personajele, *n.n.*) și nu trecutul lor pe care acum nu-l mai pot suporta, deoarece îi învinuiește permanent. [...] Ideea spectacolului ar fi că, dacă oamenii nu-și rezolvă problemele vieții atunci când apar, ei pot deveni oricând niște posibile cadavre ambulante, contaminându-i inevitabil și pe cei aflați în preajma lor”.

“Ideea”, în sine, poate fi discutată, dar cu obligatoria condiție a descoperirii unor consonanțe între ea și substanța dramatică a textului. Or, văzând spec-

impresia de incomodă neconcordanță între ce se dă și ce se cere. Regizorul însuși se vede silit să recunoască, în același program de sală din care am citat anterior, că “apar anumite momente pe care eu le numesc de *strigoism* și trecutul irumpe în noi devastator, ne înfundă, ne înspăimântă, ne derutează, ne amețește, ne face spectrali sau ne transformă în canali”. Iată-l numind, de bunăvoie și nesilit de nimeni, cheia cea mai potrivită pentru accesul în lumea **Strigoilor**.

În aceste condiții, interpreții au avut de dus la capăt o misie dintre cele mai dificile.

Violeta Popescu, actriță din primul eșalon valoric al teatrului național contemporan, ținută departe de scenă, inexplicabil, pe parcursul ultimelor trei stagioni, a exploatat preponderent resursele la care trimit dominantele intelectuale, raționale, cuprinse în sensurile personajului său, surdinizând componenta emoțională, care ar fi întregit acest personaj, umanizându-l. Helene Alving impresionează prin verticalitatea și demnitatea târzie a omului umilit de o existență nedreaptă, dar

STRIGOII de Henrik Ibsen. Traducerea: A. Popovici și N. Filipovici • TEATRUL NAȚIONAL “V. ALECSANDRI” din IAȘI • Data reprezentăției: 2 mai 1999 • Regia: Ovidiu Lazăr • Scenografia: Rodica Arghir • Distribuția: Violeta Popescu (Helene Alving), Călin Chiriță (Osvold Alving), Sergiu Tudose (Pastorul Manders), Petru Ciubotaru (Tâmplarul Engstrand), Monia Pricopi (Regine Engstrand).